

Gender mainstreaming

Gender mainstreaming je politický nástroj prosazování rovnosti pohlaví. Důležitým východiskem této strategie je pochopení toho, že gender nepřísluší pouze osobám, ale jde spíše o princip, podle kterého jsou strukturovány společenské systémy a v nich stávající kontrolní mechanismy. Jde o porozumění genderu na všech jeho rovinách, nejen v kontextu individuální identity pohlaví. Proto pokud se zajímáme o způsob utváření genderových vztahů, nelze brát v úvahu pouze chování na individuální úrovni, ale je třeba zkoumat a analyzovat i mechanismy a způsoby řízení, které určují genderový charakter společenských institucí, jako například trh práce, vzdělávací systémy, sociální systém, ekonomika a podobně. To znamená, že i v kultuře a ve společenských institucích a organizacích se dají rozpoznat genderové normy, genderově specifické strategie a struktury (Kiczková, 2011).

Koncept genderové spravedlnosti se v současných diskusích o gender mainstreamingu nejčastěji rozděluje na tři "sféry spravedlnosti": první je **sféra politické participace** - stejná účast a rovné zastoupení žen a mužů ve všech oficiálních institucích, stejné rozdělení moci a vlivu mezi muže a ženy; druhou je **sféra podílu na materiálních zdrojích**, na uspokojování potřeb (welfare, needs) - rovné příležitosti pro muže a ženy (ekonomickou nezávislost, jakož i rovné příležitosti, aby mohli rozvíjet své osobní ambice, zájmy a nadání) a třetí je **sféra institucí** a postavení v nich - stejné možnosti rozvoje v kariéře a zaměstnání, rovný přístup ke vzdělání, stejná odpovědnost za děti a domácnost v rodinném životě. (Kiczková, Szapuová, 2010).

Princip gender mainstreamingu je ukotven v Amsterodamské smlouvě, v níž se ho zavázaly uplatňovat všechny členské státy EU.

Rozhodující je myšlenka, na níž mainstreaming stojí: zohlednění rovnosti se považuje za podstatné kritérium řešení sociálních, ekonomických a environmentálních problémů. Odhaluje a ozřejmuje se zdánlivá genderová neutralita mnoha problémů, resp. vypracovávají se gendrové souvislosti problému.

Gender mainstreaming představuje nejen politickou strategii, ale i zavedení metody "gender hlediska". Gender mainstreaming má několik etap: genderová analýza, definice cíle, volba strategie, realizace strategie, vyhodnocení a rovnost analýza. Realizaci je možné si představit jako proces po spirále, kdy po každé úrovni následuje gendrová analýza a posouzení a následné nové stanovení cíle, dokud není dosažena plná rovnost pohlaví. Takový proces vyžaduje splnění několika podmínek: první je důsledné porozumění genderu a genderovým vztahům, druhou podmínkou je vůle realizovat gender mainstreaming - vzhledem k jeho náročnosti a komplexnosti je nezbytné, aby o jeho realizaci rozhodli ti, kteří mají moc a prostředky ho realizovat (vláda, vedení společnosti či organizace apod.) - jde o top-down proces; třetí podmínkou je, aby na realizaci participovaly všechny úrovně - všichni ti, kterých se to týká a aby rozuměli jeho východiskům, cílům a postupu.

Gender mainstreaming hraje významnou roli v EU nejen v legislativních procesech, ale také v nakládání s veřejnými zdroji. Především využívání strukturálních fondů je podmíněno analýzou genderových dopadů. Jde v ní především o to, jaký dopad bude mít využití veřejných prostředků na pokrok - jako je aktuální naplňování rovnosti pohlaví v oblasti, na kterou je projekt zaměřen a jakou pozitivní změnu projekt přinese, kolik žen a mužů bude participovat na projektu, jaký konkrétní profit přinese realizace projektu pro ženy a muže (finanční, materiální, ale i institucionální), nepodporuje-li projekt stereotypní představy o mužství a ženství a stereotypní genderové role - tyto a podobné otázky by měly být zodpovězeny ještě před realizací jakéhokoliv projektu.

<http://www.un.org/womenwatch/osagi/gendermainstreaming.htm>